СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 206. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, пятниця, 19-го жовтня 1945. No. 206. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, October 19, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ЛУЇС ВІДКЛИКАВ СТРАЙК В КОПАЛЬНЯХ МЯГКОГО ВУГІЛЛЯ

Несподіванку викликав президент майнерської юнії Джан Дж. Луїс тим, що відкликав страйк майнерів мягкого вугілля після зірвання дальших переговорів з майнерськими підприємцями при співучасти уряду. Одначе він не залишив підтримки технічних клерків і наглядачів у майнах, які саме вийшли були на страйк і спричинили застій у вугільнім промислі. Секретар праці Швеленбак врадувався відкликанням майнерського страйку і висловив надію, що й інші страйкарі вернуться до праці.

Переговори в страйку портових робітників.

Більше ніж 10,000 портових робітників в околиці Ню Йорку повернулося до праці під охороною поліції і тому корабельні підприємці згодилися вести дальші переговори з їх юнією. Деякі члени юнії твердять, що вони страйкують, щоб добитися усунення зі становища предсідника юнії Джозефа Р. Райена, який став досмертним предсідником внаслідок маневрування його сліпих прислужників і тепер нехтує волю членів.

ДИРЕКТОР РЕКОНВЕРЗІЇ ЗА ПІДВИШКУ ПЛАТ.

Директор Реконверзії Джан В. Снайдер виголосив промову на зібранню Товариства Вирібників у Ню Гейвен, Конн. і сказав, що „багато підприємств повинні згодитися на підвишку робітничих платень, бо це не конче причиниться до підвишки цін". Він пояснював домагання робітників за підвишку тим, що після війни продукція впала й робітник не має нагоди заробити тільки, що заробляв перше. Життєва стопа остає дальше висока, а робітник не приносить до дому тільки гроша, що приносив за час війни. Одначе Снайдер дораджує порозуміння між робітниками і підприємцями, щоб знати, як далеко можна підвищити плату.

КОНГРЕСМЕН ДОМАГАЄТЬСЯ ЗНЕСЕННЯ ПРОТИ-СТРАЙКОВОГО ЗАКОНУ.

Член палати репрезентантів Гаверд В. Смит, від якого пішла назва проти-страйкового закону з часів війни, Смит-Конелі, заявився за знесення цього закону. При цій нагоді він сказав, що йому зовсім несправедливо приписують авторство цього закону. Закон викликає безупинний заколот між робітниками й підприємцями і тому, повинен бути знесений.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ПІДТРИМУЄ ЗАГРАНИЧНУ ПОЛІТИКУ АМЕРИКИ.

На засіданню екзекутивної ради Американської Федерації Праці в Синсинаті принято резолюцію з висловами признання департаментови стейту за його становище в заграничній політиці. При цій нагоді висловлено негодування за недостачу співпраці збоку Совєтів. В резолюції сказано, що Совєтська Росія намагається взяти верх над повоєнною Европою й Азією, а це є загроза для світової свободи. Рада домагається від Англії, щоб вона отворила Палестину для жидів.

Предсідник Американської Федерації Праці Вилйем Ґрін висловився, що „ми не можемо дальше приподобуватися якомусь краєви коштом засад. А. Ф. П. стоїть твердо й непохитно в обороні заграничної політики Америки, яка обороняє засади і змагає до цього, щоб перевести в життя в цілому світі чотири свободи".

ВОЄННА ФЛЬОТА В НЮ ЙОРКУ.

Як передна сторожа американської воєнної фльоти прибуло до нюйорської пристані 62 кораблі на заповіджений День Фльоти, котрий відбудеться 27. жовтня. Того дня президент Труман прибуде до Ню Йорку для перегляду маринарки.

ПОНАД МІЛІОН ВОЯКІВ РОЗПУСТЯТЬ ЦЬОГО МІСЯЦЯ.

Демобілізація армії поступає так скоро, що департамент війни у Вашинґтоні передбачує звільнення 1,100,000 вояків ще цього місяця. Вчасі мобілізації ніколи не набрали навіть половини тільки рекрута за один місяць, а це вказує, що армія добре підготовила демобілізаційні пляни.

АТОМОВА БОМБА ПОТРЕБУЄ БІЛЬШЕ ВОЯКІВ — ТВЕРДИТЬ МАРШАЛ.

Начальник ґенеральної булави ґенерал Джордж С. Маршал сказав перед Буджетовою Комісією палати репрезентантів, що винахід атомової бомби радше збільшив потребу постійної армії, ніж зменшив. Він мотивує це так, що як в будучности якась ворожа держава пічне кидати атомові бомби на другу, то треба комусь постаратися недопустити напасника до стріляння.

Проти-революта в Арґентині повернула до влади Перона

Внаслідок вуличних демонстрацій в Буенос Айрес перед палатою президента Едельміра І. Фареля, в користь усуненого міністра внутрішних справ Хуана Перона президент чувся приневоленим приняти його на його давне становище і назначити кабінет із прихильників Перона. Внаслідок проти-революти втратили силу прихильники демократичного режіму. Після звільнення з тюрми Перон виголосив до зібраних прихильників промову із зазивом, щоб робітники застановили на один день працю на знак радости.

У Вашинґтоні сенат потвердив іменування Спруйла Брейдена, бувшого амбасадора Злучених Держав в Арґентині, на становище асистента секретаря стейту для справ Південної Америки. Брейдена імя звязувано усе із опозицією проти Перона.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ЖАДАЮТЬ ЗВІЛЬНЕННЯ КАБЛІВ СПІД КОНТРОЛІ АНҐЛІЇ

Між Анґлією й Злученими Державами йдуть уже від 2 літ переговори в справі звільнення каблів і радіо-висилень спід контролі анґлійського уряду. Спільна конференція заповіджена на 19. листопада в Бермуді. Там мають викінчити та наладнати такі спірні справи: знесення контролі над каблями і радіовими лініями, якими послуґується Анґлія й Америка, а які дають привилей Анґлії посилати депеші по низькій ціні безогляду на віддаль; знесення монополів, які досі мала Анґлія за виїмком монополів на території Анґлії; заведення одностайних цін від числа слів при висиланню кабльоґрам і радіоґрам між Америкою й Анґлією. Піддають думку, щоб ціна була по 20 центів від слова.

ПАТЕРСОН ПІДТРИМУЄ ПЛЯН СПІЛЬНОГО ДЕПАРТАМЕНТУ ОБОРОНИ

Секретар війни Патерсон зізнав у сенатській Військовій Комісії, що Америка негайно потребує мати один спільний департамент краєвої оборони, який оставав би під контролею одного члена кабінету і начальника ґенеральної булави. Він сказав, що вчасі атомової сили одностайний плян оборони є конечний, одначе це не противиться тому, щоб армія, фльота і повітряна сила не мали своїх окремих знавців і командантів. Патерсон висловив погляд, що в другій світовій війні Злучені Держави втратили біліони гроша і сотки тисяч в життю вояків тому, що за часів мира не було готовости до війни і не було одної спільної команди.

Гірогіто проголосив амнестію, з якої скористає міліон увязнених японців

Сталася небувала в історії Японії подія: Цісар проголосив таку широку амнестію, що вона обійме аж міліон осіб, що сидять по тюрмах та концентраційних таборах. Та амнестія є тісно звязана з домаганням Аліянтської окупаційної влади, щоби випустити на волю усіх політичних вязнів. Амнестію видано знагоди традиційного свята обжинків. Право амнестії признано цісарам в 1912 році. Признано його на те, щоби контроля над цілим народом спочивала в одних руках, себто в руках цісаря, яким керувалиб властиві правителі: найвищі представники офіцирської к асти. Ця амнестія викликала всюди велике здивовання. Толкують собі це так, що тепер треба багато рук до праці, щоби перемінити Японію в мирну державу. Вона є теж ударом у тайну поліцію, що виконувала численні арешти на підставі звичайних підозрінь чи здогадів. Це теж скріплення демократичних, ліберальних елементів в Японії.

ВІДКЛИЧУТЬ ЗАКОНИ, ЗВЕРНЕНІ ПРОТИ ХРИСТІЯНСЬКОЇ РЕЛІҐІЇ

Японський міністерський кабінет уже дав згоду на відкликання усіх законів та розпорядків, що були звернені проти протестантів та католиків. В Японії буде тепер обовязувати повна свобода релігії.

ПРИЙШОВ КІНЕЦЬ ТЕЖ І ЯПОНСЬКИМ „ПРОМИСЛОВИМ ДИНАСТІЯМ"

По армії мали в Японії найбільший голос великі промислові маґнати. Властиво промисл та фінанси краю були в руках кількох родин. І то не десятками літ, а цілими століттями. Тепер цього не буде. Деякі розвязали вже свої бизнеси, а інші, як от Мітсуї і Мітсбіші, проголосили, що виставлять частину шерів на продаж, так, щоб і загал міг бути учасником у їхніх підприємствах.

АРХІЄПИСКОП ДАМАСКІНОС СТАВ ПРЕМІЄРОМ ГРЕЦІЇ

В цілій історії Греції ще не було такого випадку, щоби духовна особа станула на чолі уряду. Та сталося таке саме тепер. Архієпископ Дамаскінос, реґент Греції, проголосив, що він перебирає особисто і тимчасово уряд президента. Дамаскінос, років 63, був свого часу проґнаний з краю за прем'єрства ґен. Метакси. Він уже сформував міністерський кабінет та проголосив, що взявся за такий крок тому, бо не годен довше глядіти на хаос. Теж кажуть, що він говорив у тій справі з британським послом ще заки перебрав уряд. Греція була без уряду вісім днів і це заважило на поступку архієпископа. В тому самому часі, як це сталося, сказано в Лондоні в урядовій формі, що це неправда, що британський уряд намагається привернути в Греції монархію. Це, кажеться, далі, залежить від грецького народу, а свою волю він повинен виявити голосованням.

І ОФІЦИРИ ПОМАГАЮТЬ ПРИ ВИЛАДУВАННЮ КОРАБЛІВ.—Страйки стівадорів в корабельних причалах у нюйорській пристані заставили адрмію вживати вояків до виладовування наспілих кораблів, особливо тих, що є з повертаючими вояками. У тій праці помагали лютенанти і капітани, а навіть майори як добровольці.

СОВЄТИ ДОМАГАЮТЬСЯ ТАКОЇ КОНТРОЛІ НАД ЯПОНІЄЮ ЯК НАД НІМЕЧЧИНОЮ

Совєти не згодилися вислати своїх заступників на Дорадчі Наради в справі Далекого Сходу, які скликує департамент стейту на день 23. жовтня до Вашинґтону. Таке заявив секретар стейту Бирнс, але з тим, що можливо, що Росія ще змінить отсе становище. Зате, кажеться далі, Росія домагається повного голосу в справі Японії; такого, який має у справах Німеччини. Себто хоче, щоб у Токйо була така Аліянтська Рада, в якій вона засідалаб в такий спосіб, як засідає в Аліянтській Раді в Берліні.

ЗАГАДКА З ҐРОМИКОМ.

Ні в Вашинґтоні, ні в Лондоні, не можуть розвязати тої загадки, що совєтський амбасадор Андрій Ґромико нагло прибув з Лондону до Вашинґтону і зараз таки відлетів назад до Европи. Як кажуть до Москви, що одначе совєтська амбасада в Лондоні заперечує. Далі кажуть, що Ґромико, прибувши до Вашинґтону, не був у Білому Домі й не розмовляв з президентом Труманом, як це було розголошено. Він теж не бачився з секретарем стейту Бирнсом. Тепер роздумують: Пощо властиво відбув Ґромико таку далеку дорогу, цілих 6,000 миль, і так нагло відлетів назад? Це, як кажуть, цілком певно означає одно: Є великі труднощі у відносинах між західними демократіями і Совєтами щодо многих европейських справ, як і азійських.

ЗА ТВЕРДУ РУКУ В НІМЕЧЧИНІ.

Департамент стейту проголосив документ, з якого можна добре пізнати, яку політику рішено вести з американського боку супроти Німеччини, ще заки зійшлися в Потсдамі представники „Трох Потуг" і вирішили ту проблему згідно, як їх усіх обовязуючу. Отже з департаментів війни і маринарки вийшли були інструкції для ґен. Айзенгавера в справі окупації Німеччини. Ті інструкції тепер проголошено й вони майже в нічому не різняться в основі від тих, що їх ухвалила Потсдамська Конференція. Є там вказівки, як поводитись з населенням, з націстами, з демократичними ґрупами, а далі, як розпоряджатись у справах економічних, зокрема що робити з фабриками, що виготовляли воєнне знаряддя. З усіх тих вказівок видно, що армія поручала виявляти в усьому сильну руку, наказуючи винищувати усі сліди націзму та усього того, що помагало зброєнню Німеччини.

НА ЯВІ ДАЛІ НЕСПОКІЙНО.

„Свята війна", яку проголосили магомеданські націоналісти на Яві стає щораз більше фанатичною і загрожує зокрема християнам, а то взагалі цілому білому населенню, з якого більшість становлять голяндці. В одному селі, як подають з Батавії, столиці Яви, вбили націоналісти 15 осіб, християн. Банди нападають на християнські доми, здирають з стін образи святих, та грабують. На острові пробують вдержати порядок британські війська. Британський комендант проголосив, що робить відповідальним за морди і грабунки Ахмеда Соекарно, голову незалежницького руху і „президента Індонезької Републики".

НЕ БУДЕ ВМІШУВАТИСЬ!

Британський премієр Атлі заявив у парляменті, що Анґлія не буде вмішуватись в адміністративні чи політичні справи на територіях, що не належать до Британії. Це сказав він у звязку з подіями на Яві.

ВИЦОФУЮТЬСЯ З МАНДЖУРІЇ.

Китайський премієр в Чунґкінґу заявив кореспондентам, що Совєти зачали вифофування своїх військ з Манджурії. Мають стягнути всі свої війська до кінця листопаду.

СПРАВЛЯЮТЬ ПОМИЛКУ.

З начальної аліянтської кватири в Токйо подають, що зайшла „мала" помилка щодо інформацій, скільки є шовку в Японії. Подано, що є 46 міліонів звоїв, а має бути тільки 46,000.

ХОЧУТЬ ЗАБРАТИ ВСЕ!

Таке говорять в Угорщині про Совєти, коли обговорюють економічний договір Угорщини з СССР. Він мав би бути „50-50", а заключив його в Москві мадярський міністер торговлі — комуніст. Тепер питання, чи його затвердять інші політичні партії. Цей договір є того роду, що робить Росію упродовж пять років паном цілого економічного життя в Угорщині. Росія моглаб використовувати всі природні багатства і керувати цілим промислом та цілою торговлею. Злучені Держави та Анґлія саме так глядять на ту умову і ледви, чи погодяться на неї. Та питання, чи маршал Клементій Ворошилов, що є цілим „босом" в Угорщині, предложить цей договір до затвердження Аліянтській Контрольній Комісії.

“SVOBODA” (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинокe число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з анґлійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: “SVOBODA,” P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗВІТ ҐЕН. МЕКАРТУРА

Минуло тижня писав про ґен. Доґлеса МекАртура відомий нам журналіст, Вилйем Генрі Чемберлин, що він стрінув його свого часу в Филипинах і набрав враження з розмови з ним, що ґенерал, назагал, сам говорить і розмовляє з людиною в такий спосіб, якби промовляв на вічу... Спостереження мабуть влучне, бо виявляється, що як МекАртур розмовляв з японським цісарем Гірогітом, то він сам говорив цілу годину і сказав, як кажуть японці, все те, що мав властиво сказати цісар. Чемберлин ще каже, що МекАртур дуже „цвітистий” у своїх відозвах і проклямаціях та має бачне око на рекляму.

Та давши ґен. МекАртурови таку характеристику, він підкресляє, що проте він знаменитий вояк у війні. І знаменитий адміністратор по війні. Та ще в такій незнаній ближче країні як Японія. Поведення ґен. МекАртура, як представника Аліянтів, є, пише Чемберлин, достойне, людське, позбавлене усякої вульґарности, а рівночасно рішуче й тверде.

Ті останні помічення потверджує тепер сам ґен. МекАртур своєю радіовою промовою, виголошеною в Токіо, а яка стрінулася всюди з загальним одобренням. Ґенерал МекАртур підкреслив у ній деякі важні речі. Сказав, що заважило на прогрі Японії, не згадуючи при тому ні словом за атомову бомбу. Просто тому, що Японія була розгромлена цілковито на суші, морі, й в повітрю ще передтим, заки випробувано цю зброю. Японія, казав він, програла війну теж ще й до вступу у ту війну Совєтського Союзу. Це теж важне, бо совєтська пропаґанда на совєтських землях постійно торочить, що це Росія заважила на покінченню війни з Японією. Ґен. МекАртур теж ствердив, що японський нарід дуже добре знає, що він війну програв, як теж відчуває глибоко те приниження, що йому приходиться переживати за те, що японські мілітаристи спричинили війну. МекАртур теж заповів, що якщо японський нарід буде далі добре поводитись і морально переродиться, то ввійде згодом у вільне коло демократичних держав. При тому ґенерал не забув нагадати, як це сталося, що американці віднесли таку велику перемогу на Пацифіку, в Африці, в Европі. Та це вже, хоч яке важне, відноситься до того, як обєднати на будуче різні роди американської мілітарної сили.

Коли до цього додамо, що ґен. МекАртур затісняє над Японією щораз більше економічну та фінансову контролю, та що вже зніс міністерства війни і маринарки і здемобілізував в порядку і спокою біля сім міліонів японського війська, то це дійсно величезні осяги, за які належиться йому слушне признання безогляду на те, як хто ставиться до його особи, чи він його ворог, чи приятель. Так і поставилась до МекАртура американська преса, так ставиться до нього й американський нарід.

Ідея всесвітного фэдерального уряду

Теоретичні виводи утопійних фільософів про створення одної спільної всесвітної держави на підставі федерації народів набрали деяких виглядів дійсности в конференції практичних громадянських діячів Злучених Держав. У „декларації з Конференції з Доблина, Н. Г.”, сказано все так ясно, що вистарчить лише переповісти цю декларацію, щоби пізнати велику вагу того, що у ній сказане.

Отже читаємо там таке:

„У Доблині, в стейті Ню Гемпшир, відбулася в днях 11—16 жовтня 1945 конференція яких 50 мужчин і жінок, які є заінтересовані в світовім мирі і в світовій орґанізації. Вони мали на меті обговорити способи, як би то найліпше зарадити недомаганням Орґанізації Обєднаних Держав. Конференція зійшлася на заклик дост. Овена Дж. Робертса, який недавно зрезиґнував із становища судді Найвищого Суду Злучених Держав. Заклик підписали ще Роберт Бас, бувший ґубернатор стейту Ню Гемшир; Ґренвил Кларк, адвокат з Ню Йорку; Тамес Г. Магоні, адвокат з Бостону і предсідник Комітету для Світової Федерації із стейту Месечусетс. Зборам проводив суддя Робертс”.

В декларації сказано, що після відкриття атомової бомби Орґанізація Обєднаних Держав не всилі забеспечити миру. Тому війна мусить бути виелімінувана, бо інакше буде знищена цивілізація. Потреба акції є конечна і нема ні хвилини часу до страчення. Засоби до стримання війни мусять бути всесвітні, коли ми хочемо зберегти і розвивати Богом дану людську свободу і особисті вольности.

Є це засада, яка не потребує доказу („аксіома”), що нема миру без ладу, а ладу без права. Отже не може бути світового миру, аж буде світовий лад, оснований на засадах обмеження зовнішної державної суверенности і злуки всіх держав для спільного добра людства. Одиноким доцільним способом до того є створення світового уряду і надання йому права недопустити до війни, а втримати мир.

Такий уряд повинен опиратися на конституції, у котрій мають брати участь усі народи і краї на підставі зрівноваженої репрезентації для використання природних багатств і для представництва населення. Конституція не може бути основана на підставі договорів суверенних держав, де держави затримують свою повну суверенність і поступають та голосують як держави, як от в Орґанізації Обєднаних Держав. Тому, що моральне право відноситься як до держав так і до людей, а справедливість наказує дбати про добро як найбільшої кількости людей, то світовий уряд мусить бути світовим федеральним урядом як найменше зцентралізованим, а з як найбільшим числом самоуправних урядів для окремих держав. Це значить єдність в акції для таких справ, які конечні для існування, свободи і праці кожної держави.

Зростаюче недовіря і страх може загнати нас до війни, яка в теперішньому атомовому віці знищить цивілізацію і саме людство, а Орґанізація Обєднаних Держав є зовсім неспосібна спинити війну, тому більшість конференції приняла такі резолюції:

1. Руїна при вжиттю атомової бомби є жахлива, а проти неї нема оборони і нема вже часу на створення міжнародньої орґанізації для виключної контролі бомби й інших більших родів зброї; 2. Чартер Обєднаних Держав, не зважаючи на надії міліонів людей, не є вистарчальний для забеспеки миру і світового ладу; 3. на місце теперішньої Орґанізації Обєднаних Держав мусить прийти світовий федеральний уряд з точно означеними засобами для недопущення до війни, включаючи й контролю атомової бомби та втримання світової поліції; 4. головною підставою світового федерального уряду мусить бути світове законодатне тіло, якого члени мають бути вибрані на засаді передуманої репрезентації з узглядненням природних багатств і населення; 5. світовий уряд повинен мати екзекутиву, відповідальну перед світовою леґіслятурою; 6. законодатне зібрання повинно мати право ухвалювати закони для світового федерального уряду, настановляти трибунали і виконувати присуди таких трибуналів; 7. щоб Злучені Держави могли конституційно брати участь в такім світовім федеральнім уряді, треба перевести поправку до Конституції Злучених Держав, щоб наш край міг взяти участь в такій акції. 8. американський нарід повинен приспішити створення світового федерального уряду через поправки до Чартеру Обєднаних Держав або через домагання скликати нову світову конституційну конституцію.

Декларація вичислює імена учасників конференції, а на кінци згадує, що крім них були ще теж приявні обсерватори нарад, а всі вони визначні люди. Між ними були люди в уніформах, які не мажуть забирати слова. Розолюція буде передана президентови Злучених Держав, членам кабінету, поодиноким членам конґресу, а ґубернаторам стейтів і членам збору Обєднаних Держав.

Меншина з 5 осіб не згодилася лише на поступовання в справі творення світового уряду і подала такі причини до того:

„Ми годимося з цілями, а під деякими засторогами теж і з будовою пропонованої орґанізації. Одначе ми думаємо, що впарі із змаганням до створення світового федерального уряду Злучені Держави повинні прослідити, чи не вдалось би створити ядро такого союзу з таких держав, де вже існує особиста свобода і це був би перший крок до пропонованого світового уряду”.

„Треба надіятися, що багато інших людей, запрошених на конференцію, які одначе ізза перешкод на неї не прибули, прилучаться до звіту більшости учасників” — так кінчиться „Декларація з Конференції з Доблина, Н. Г.”

Декілька слів правди про „Радянську Україну”

(Надіслане до „Свободи” з Европи з нагоди доповіди проф. Бондарчука в Америці „Про розвиток культури в Україні”).

Як і кого приймають у вищі школи?

Треба віддати справедливість п. Бондарчукові, що хоч вірно висвітлив бажання молоді вчитися. Справді бо, молодь всі роки до війни просто двері „ламала” до учбових закладів. Справді на вільне місце припадало до 13 заяв і більше. Але... далеко не в усіх вузах. Були такі роки й такі учбові заклади, що до них доводилося, мало не запрошувати студентів. По кілька разів продовжували прийоми, а починали учбовий рік з не повним навантаженням, тобто з недобором студентів. А були й такі часи, що якщо молода людина хотіла вчитись, але не була в партії, в комсомолі чи членом професійної спілки й не мала командировки до вуза (вищий учбовий заклад), то й учитися ця людина, хоч вона була й надто здібна, не могла, бо її місце в вузі посідали партійні йолопи, які завдяки парткквиткові і діставали персональну стипендію по 180—200 крб. на місяць (в той час, як „рядові” діставали 18—25 крб.) і переходили з курсу на курс не здаючи жадного заліку з жадної галузі науки, а відтак і незнаючи нічогісінько.

Хоч п. Бондарчук і каже, що „університетським студентам (а чому тільки їм? — Л. Т-о) виплачується стипендії”, але це помилка. В 1940 році уряд видав „указ” про те, що всі учні, що вчаться у середніх чи вищих школах, мусять платити за навчання. Від платні, згідно цього „указу”, звільняно різних „червоних партизан”, „заслужених” перед революцією та „героїв” тощо. Отже, тільки нова совєтська партійна каста, яку готували, щоб можна на неї опиратися, як на камяний стовп. Таких не лише звільняли від оплати за навчання, а ще й їм платили, — давали стипендії.

Цей ганебний „указ” верховної ради СССР, стільки був наробив лиха, що мало не дійшло до траґедії; були випадки, коли студенти намагалися покінчити самогубством. Бо, треба знати, що студентство совєтське, це: або робітники, що животіють сьогоднішнім заробітком, бо про чорну годину — ні шеляга, або це є селяни, які не мають засобів на оплату за науку.

Що, правда, були й споміж ґрупи „робітники” нова совєтська заможна верства, які мали змогу не лише платити за право навчання, але й щодня міняти все нові й нові „костюми” привезені з „визволеної” Галичини, а потім Басарабії. До цієї ґрупи належали синки великих партійних тузів: директорів, начальників, завів, тощо.

Пан Бондарчук, на жаль не сказав, як у томуж Київському Університеті, коли оголошено „указ” верховної ради СССР про оплату за навчання піднявся був бунт студентів і, коли один з професорів (прізвища не пригадуємо, але знаємо, що викладав суспільні науки), на одній із лекцій, на запитання студентів: „чому це так, що в конституції записано про право на безкоштовне навчання, а тепер наказують платити”, то тільки й міг промовити: „Нещасні ви молоді люди!... Не за ці ідеали ми бились!” Йому бризнули сльози з очей і він вийшов, нічого більш не сказавши. Лекція того дня не відбулася та не знаємо, чи й відбувалася надалі.

Дуже шкода, що шановний лектор, згадавши за тривалість університетської науки, жадного слова не промовив, ні про соціяльний стан студентів, ні про національний склад їхній, щоб можна було бачити, чи **Україна,** в особі її найстійкішого елементу — **селян,** має там собі місце й яке саме. А відтак, чи є рація надіятися на те, що Україна таки стане колись на свої власні ноги, та що її справжні сини, від ріллі, візьмуться до державної керми. На жаль за це треба боятися. Бо міста в Україні перенасичені елементом російським, або зросійщеним, який має велику перевагу перед сільським елементом. А змосковлений елемент зовсім не признається до України й її змагань одвічних, бо він є прямим виразником совєтських настанов. Цьому й дивуватися не слід, бо між студентством, національно переважають не-українці.

Викладова мова у вищих закладах.

Не менше шкода й того, що п. Бондарчук, так докладно зупинившися на культурі, літературі й освіті й таким „важким” арґументом, як „не було, нема й бути не може” доводив державність української мови в Україні, а ні одним словом не згадав, на якій же то мові провадять виклад у вузах України й зокрема в київському університеті, як столичному. Якби був згадав, то йому соромно булоб за свою „державну” (в його уяві) українську мову.

В університеті, як і в усіх інших вузах, перед війною, за винятком хіба одиниць, виклади провадили на російській мові. Замітне, що як при німцях відчинено в році 1942 київський університет і один з медичних інститутів, то повстало питання: а на якій же мові провадити виклади?...

Студентство **розкололось** надвоє; за український виклад голосувала меншість і, булаб справа провалилась, а в стінах цих вузв залуналаб знов (у Києві — столиці України!), як і тепер лунає чужа мова. Мало не дійшло між студентами до бійки, та перемогли вкінці „націоналісти” і українську мову признано.

Та радість перемоги між українцями панувала не довго. Як не довго панував і сум переможених між „москалями”. Якийсь русотяп поскаржився німцям, що, мовляв, по учбових закладах позасідали українські націоналісти й навчання незабаром припинено, а студентів, усіх без розбору, відправлено... до Німеччини на працю!...

З „досягнень” України, зокрема київського університету, за словами п. Бондарчука є так, що університет має, аж — 13 факультетів (!), аж — 80 (!!) наукових катедр... До війни в університеті було (хіба за декілька років!) — 6,000 студентів (!!!) і лише тепер — 3,000!

Правду сказавши, то до війни було, точніше до 1940 р. не більше, як 1000—1500 студентів і то з заочниками разом. А що тепер там є, коли треба платити за навчання, то не знати. Проте, одне тільки правда, що і „80”, і „3000”, і „6000” це все дуті числа, до яких так звикли большевики, що навіть не помічають свого обману: вони самі вже починають у це вірити. Але не обдурять вони світа!...

Чужа форма культури.

Оце приблизно все те, що коротко можна було сказати за першу й основну галузь „совєтської культури” в Україні — освіту, в якій мусілиб закладати фундамент для розвитку культури української. Але, як бачимо, закладають інше, взагалі, що завгодно, тільки не підвалину й не для української культури. Ну, а щодо всього останнього, як література, мистецтво, музика, кіно, радіо й українська преса, навіть **українська** наука, це є не що інше, як середина до втілення „української (і то далеко не скрізь і не завше) за формою, а соціялістичної за змістом” совєтсько - московської культури.

Бо що можна сказати за Академію Наук, коли ця установа насичена чужинцями, або такими, що запродались!... Акад. Петровський зі своїми „помічниками” сфальсифікували історію України! Вони замісць того, щоб доводити своїм і чужим свою окремішність від москалів, що доведено безсторонньо науковими дослідами, спокійно собі присусідили українця до „старшева братушкі” **м о с к а л я,** який на

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з іміґрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

96) — — — (Всі права застережені)

— Ну, — перейшов суддя на іншу тему. — Чим більше з вами говорю, тим більше переконуюся, що ви таки не Безхатний. Занадто добре ви у всьому розбираєтеся!

— Воля ваша! Можете думати, що хочете. Зробило мене таким а не іншим бажання дійти до самих глибоких причин траґедії мого народу, може занадто чутливе серце, національна честь і сумління. Думаю, кожна людина у мойому становищі думалаб не інакше. У фатальних похибках української минувшини я шукаю ліку на майбутнє. І вірю, що майбутність належатиме мойому народови. Може то станеться не за моїх часів, може ще й сотка літ мине, всякі вороги не мало ще українців винищать. Але всього народу таки не знищать. Він відродиться раніше чи пізніше своє належне здобуде!

— Вірите в це?

— Вірю. Не всякий чернець вірить так в Бога, як я вірю у відродження свого народу. Під теперішню пору багато українців віру втратили. За життя уподобнюються трупам, стають чимось таким, як засуджений на кару смерти злочинець, який знає коли він розпрощається зо світом. Я таким бути не хочу. Переніс я не мало горя, нужди й поневірок, не знаю, як довго ще буду жити. Вважаю щастям людини те, що вона не знає часу своєї смерти. Бо чуласяб власне так, як засудженець, до нього збайдужнілаб. Серед українства багато таких збайдужнілих. Інші знов сподіються на допомогу світа, на всяких чужих опікунів. Так начеб ті опікуни Україну з доброго серця українцям подарують. Я вірю тільки у власні сили...

— Чудова з вас людина, — щиро вимовив суддя повільно. — Ще одно цікаво мені булоб знати. Як ви задивляєтеся на міжнаціональні, расові упередження. Ви, ось, кілька днів тому гостро критикували сіючих упередження авторів, побоювалися, що від расових розрухів не ґарантована ніяка країна... Мені не раз приходилося читати про ворожнечу українців до жидівства. Як ви задивляєтеся на антисемітизм?

— Трудно це, пане суддя, коротко пояснити. Проблема надто поважна. Існувала вже тисячеліття, спеціяльно на українських землях. Я розрізнюю два прояви антисемітства. Один звіринний, зоольоґічно-націоналістичний, з розпорюванням перин і подушок, биттям меблів, вбивствами і тортурами. Другий антисемітизм, без фізичного насилля, побудований на правовій і духовій бльокаді, навіть бойкоті.

Антисемітом український нарід ніколи не був. Особи жидівського роду й жидівської віри були дорадниками українських князів і гетьманів, їх представниками. Коли й існували прояви жидівського питання в Україні, то не в расовому значенні, а скорше, як питання економічної конкуренції. Український нарід і жидівський мають в минувшині гріхи супроти себе взаємно. З одного боку були жидівські погроми, поповнювані темною масою, нацькованою чужою владою, а з другого була допомога у визиску і гнеті українців у давних часах. Позбавлене повних прав горожанства жидівське населення не мало де виладувати своєї енерґії і пішло в торгівлю, в революційні партії. Бажало зруйнувати систему, що не давала їм повних прав. Мені відомо, що центральні комітети всіх російських революційних партій складалися у дуже великому числі з громадян жидівської віри. По революції їхня молодь опинилася в рядах комуністів. І власне через те антисемітизм поширився в пореволюційних часах і між селянами, що терпіли від большевицького насилля. Тільки страх перед тим насиллям є доказом власного безсилля. Ні один життєздатний народ не боїться, що його може хтось „заїсти”. Заїсти може власна нездібність, власне неуцтво. По мойому, жидівське питання найкраще розвязала Анґлія. Бо й що можна мати проти таких жидів, як лорд Руфікс, як премієр Дизраелі? Україна радаб мати у себе таких діячів.

Були погроми в Україні. Так! Але хто їх переводив? Селяни, робітники чи інтеліґенція? Ні, і ще раз ні! Погроми переводило нацьковане російською бюрократією й чорною сотнею міське шумовиння, українству чуже зайшле! А на українстві окошується, тому, що погроми переводилися на українській території. Сини українських національних діячів сиділи по тюрмах за оборону жидів в часах погромів, не одного поранено.

(Дальше буде).

справді не є старший за україніця.

Нічого доброго не можна сказати й за літературу. Бо якщо справді є тепер в Україні 68 журналів, то в них усюди, з номера в номер можете здибати: „Україна, моя мати. Йде синів своїх скликати. — Сонце Сталіна між нас!"... От такий і подібні трики. А з одного віршика Сосюриного „Любіть Україну" (якого так завбачливо віз професор, аж за океан та ще й чи не навмисне його для американців-українців написано!) ще не можна сказати, що український нарід вирує „патріотизмом". Бо, хоч він і вирує патріотизмом, справжнім, не підробленим, але з ним мусить ховатися до слушного часу.

Не менш сумнівна річ і те, що „державний апарат (засмічений до 60-75% чужинцями) і народ (гноблений чужинецькою владою) виявили єдність у своїм прагненні будувати державу" та ще таку, яка гнітить його вже кілька століть, то білим, то чорним, то червоним пресом. А щодо Дніпрельстану, то „це один з тих творів" на будування якого, як і в Тайзі, в Соловках, тощо, лягла сила-силенна нашої людности — невинно.

„Ми любимо Україну" — заявляв лектор, але не сказав хто саме й як. Він знає, але не хоче признатись, що любимо та не одну, а дві України (про які й Сосюра в час свого занепаду 1933-34 рр. починав був співати) та й не однаково. Одні по своєму, щоб її грабувати, а другі по своєму, чекаючи, щоб колись цим грабунькам серед білого дня, яким помагають Бондарчуки, та покласти кінець раз на все.

Поведінка супроти проф. Грушевського.

На цім місці можнаб було вже й закінчити наш трохи задовгий виступ, колиб не от ті капосні „відповіді на запитання". Справді, запитували слухачі бажаючи почути слово правди, а вийшла мана тай годі, „замилювання очей", як кажуть по совєтському. Бо любить „Україна" й шанує своїх старих учених не однаково. Цебто, дивлячись не лише на його пристосування, щодо совєтської влади, але й на його минуле.

Наведемо коротенько сумні відомости за нашого першого президента Української Центральної Ради, славного, далеко за кордонами України відомого, історика бл. пам. Михайла Серг. Грушевського, якого, за словами проф. Бондарчука, буцім-то шанували, як ученого, а Академія Наук навіть видала його твори. Щодо видання творів, то це — суцільний обман. Ні один із творів М. С. Грушевського, дореволюційної доби, не був виданий ні за його життя, ні тим більше по його смерти. А треба знати, що в число його дореволюційних творів увіходило і 13 томів Історії України-Русі. Більш того, ці твори заборонено було навіть читати й по бібліотеках їх повилачувано, яко матеріял націоналістично-буржуазної трактовки української історії.

Але треба правду сказати, що деякі твори аполітичного напрямку щодо українського питання, отже суто історичного змісту, друковано, поки сам М. С. Грушевський керував історичною Секцією УАН. Та коли вона стала „АНУССР", тобто Академією Наук УССР, а М. С. Грушевського „покликано" до Москви на „наукову" працю, то й усе загинуло.

Щоб показати, як то шановано нашого славетного Академіка в Москві, згадаємо, що коли приїхав він туди, де йому обіцяли золоті гори (а не поїхати він не міг!) то замісць, хоча не прекрасного житла, але можливого для праці вченого, йому дано на три особи таку кімнату, що там можна було поставити одне ліжко, столик і шаховку на одяг. Усіж наукові праці кинуто в коридорі, де їх... читали миші.

Приміщення для житла старій і слабій людині було непридатне, бо було тісне й вохке та холодне; працювати не було де, а прохання ніякі не допомагали. Отже, внаслідок холоду й вохкости, світовий учений швидко занедужав (у Москві, а не в Києві) і родина зі знайомими мусіла багато часу витратити, поки дістали змогу виїхати на Кавказ лікуватися. Але лікувати вже було пізно. Отже в могилу звела нашого вченого Москва, давши йому „наукову" працю, а властиво, посадивши ближче до себе, щоб певніший був догляд за вченим.

Проводили на могилу не сто тисяч, а якщо з тисячу було народу, так і добре, бо „уряд" України „шануючи" історика і вченого не вважав за потрібне бути на могилі. Щоб правда, на похороні був присутній лише один, тодішній народний комісар освіти УССР, Затонський, якого незабаром з уряду „виведено", хоч він і був не націоналіст, а комуніст. Зате інших перед війною аж надто вшанували, давши по сто тисяч карбованців сталінської премії та зробивши їх відразу капіталістами. Але то були люди, які продалися большевизмові душею й тілом.

Що зробили з історичними церквами?

Нарешті, щоб задоволити цікавість тих панотців, що так щиро „ловили кожне слово" п. Бондарчука, а наловили більше полови, як доброго зерна правди, мусимо згадати за те, що многі „**з визначних київських** (підкреслення наше. — Л. Т.) церков понищила таки совєтська влада, а з Десятинної церкви, що існувала до 1931-32 року, совєтська влада побудувала... художню школу. Отже на місці церкви — „глибокі ями.

В Києво-Печерській Лаврі, відступаючи з Києва большевики знищили Успенський Собор і багато будинків; заміновано й увесь терен Лаври. А німці порозбирали на паливо колишні житлові будинки монахів у Лаврі, та позабирали те, що не встигли забрати большевики з музейних речей, бо в Лаврі був приміщений „музей-містечко".

Так, німецькі фашисти наробили в Україні багато лиха, та не менше наробили „рідні брати". Самі большевики знищили багато церков у Києві. Знищивши Золотоверхий Михайловський Манастир, на місці його поставили будинок Ц. К. К. П. Б. У.! Вони знищили Покровський, Фролівський, Видубецький і Китаєвський манастирі в Києві, понівечили Лавру, цю найстаршу святиню. А потім, під час війни, „повертаючися" до віри православної, в комсомольській газетці „Піонірська Правда", почали давати вказівки, щоб учні їхали в стародавні манастирі шукати історичних і культурних памяток „русской старины".

Не сказав п. Бондарчук цілої правди, хто то знищив Київ. Та час відкриє згодом і це. Та в пресі вже пускають блахмана про будування в Києві Метро... Боже, Боже! яка нахабність! Таж нехай би побудували хоч те, що самі зруйнували, а то вже „будують" метро, а місто зруйноване.

Український нарід ненавидить німецьких фашистів, так, як і ввесь демократичний світ їх ненавидить. Але він є за правду. Що спалили і знищили фашисти, то так і треба казати, а якщо знищили свої „культуртрегери", то не слід приклядати цього на чужу спину, бо це називається — **брехнею**. А брехати професору, заїхавши в чужу країну, та ще в гості, просто не лицює...

Хай цей матеріял допоможе редакторови „Громадського Голосу", В. Левицькому, знайти його місце по відношенню до сучасної „української влади", щоб знав, кому помагати, а від кого вимагати... щоб вийшов з нашого краю раз на завше!...

Л. Тичмо.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ГАРВЕЙ, ІЛЛ.

На зібранню відділу У.Н.С. заложено допомоговий комітет.

У липні відбулися в нас збори від. 335 У. Н. Союзу. По залагодженню товариських справ прийшли вільні внески. Розговорилися про те, щоб і наша громада взяла участь у допомоговій акції. Про це говорили А. Кухарський, А. Миленький, А. Бубен, почім Н. Гуцул поставив внесок, щоб вибрати місцевий Український Допомоговий Комітет. Так зроблено і до комітету ввійшли: А. Кухарський, предс.; А. Бубен, секр.; Н. Гуцул, кас. Комітет перейшов по домах наших громадян і ніхто не відмовився від жертви. Зложили: по $10: І. Корнафел, А. Кухарський, Н. Гуцул; по $5: А. Миленький, І. Устіяновський, А. Бубен, Я. Меснік, Г. Новак, І. Галун, М. Бойко, І. Мотульска, С. Серник, І. Зибак, М. Сібок, П. Макарик, І. Червінський, Катер. Фолс; $3 дав Н. Пахолик, — разом $103. Сотку вислав комітет до Допомогового Комітету в Філядельфії, а решту осталась в руках комітету. Збірка продовжується.

Андрій Кухарський, Антін Бубен, Микола Гуцул.

ДИВНІ НОВИНИ

КОГУТ ЗГИНУВ З ТУГИ ЗА ЦІПЯТАМИ.

Когут по імени Роджерс, як звідомляють з Галивуду в Каліфорнії, помер на серце з туги. Він перед 5 місяцями замісць квочки вивів 10 курят. Власник Роджерса пояснив це так: „Ми забрали йому курята, як вони підросли, когут почав зразу нидіти, перестав пити їсти, а останньої середи він згинув з туги. Він був „мамою" для ціпят, що вилягалися із 10 яєць на усіх 13."

Пізнайте своїх сусідів

Багато шкіл та громад в цій країні в теперішній час випробовують нових способів до поліпшення взаємовідносин поміж різними групами. Одним з тих способів є заохочування шкільної молоді та старших громадян до ознайомлення й оцінки культурних здобутків інших груп. Виховники особливо підкреслюють важливість такого взаємного пізнання в такій країні як наша, де сходяться культурні течії цілого світу. До тих виховників належить д-р Рашел Дейвис Дю Буа — фахівець у справах між-групового виховання. В своїх двох книжках — „Станьте разом, Американці" та „Творіть разом, Американці" — вона подає приклади своїх методів зближення.

„Американська культура" — пише вона — „є в стадії творення. Кожна особа, кожна родина, кожна громада має можливість збагатити її... кожний з нас може поділитися з іншими нашими найліпшими традиціями, родинними звичаями, народними обрядами".

Вона помітила, що люди люблять сходитися, знаходити спільні інтереси, коли здибаються чи то у когось в домі, чи в якому громадському домі, чи в школах, або в якому іншому місці де можуть по приятельськи поговорити. При таких сходинах часто зустрічаються такі люди, які до того час трималися окремо, бо належать до іншого оточення.

Піонірка в ділянці людських взаємовідносин, д-р ДюБуа в своїй праці мала підтримку представників чисельних національних та релігійних груп — серд них хінці, італійці, поляки, американські індіяни, американці старого роду, протестанти, жиди, католики, а також вчителі та шкільні директори. З практики вона побачила, що неофіційні, гуртові розмови на загальні теми, як спогади про дитячі роки, домашні звичаї, особливі страви, різні народні традиції заохочують як старших, так і молодших, до знайомства одних з одними, до приятелювання.

Оповідаючи про такі сходини в певній громаді, де зійшлися люди різного походження, релігії, д-р ДюБуа показує, як її методи проявлялися на практиці.

Відбувається це в кімнаті якогось приватного дому, чи на сходинах в школі, в клюбі або в церковній галі. Присутних не більше як 25—30 осіб. Уявлять зсебе мішану групу, яку можна знайти майже в кожній американській громаді. Люди знайомляться, оповідають, де вони були, як їм було, скажім, 10 чи 12 літ; що любили робити в тій частині року, коли відбувається розмова. Дивно, що робиться зі старшими, як вони починають говорити за свою молодість, спостерігає д-р ДюБуа. Підчас одних таких розмов одна членкиня товариства Дочок Американської Революції почала згадувати, як у них на заході заганяли овець до кошар. Нараз присутна румунка звернулась до неї каліченою англійською мовою: „О, я ще памятаю, яку ми пісню співали, як гнали овець з полонини". І заспівала ту пісню. Жінка з товариства Дочок Американської Революції була дуже зворушена, розуміючи, що хоч говорять вони на різних мовах, проте радо діляться спогадами про однакові переживання. В другому випадку одна протестантка розмовлялася з присутною жидівкою, яка їй дуже сподобалась. Здивована спитала, чому її раніше не бачила й не мала нагоди познайомитися. Жидівка відповіла, що до неї та її дітей громада ставиться недоброзичливо, холодно, так що вона думає звідси зовсім вибратися. На це протестантка заперечила: „Мусимо подуматі і щось зробити в тій справі, ми не хочемо втратити вас!" Проте, вона сама була одною з тих, що не вірила, нібито в її громаді бувають випадки дискримінації.

Під керуванням д-р ДюБуа, яка випробувала свої методи більше як в сто школах, відбуваються шкільні сходини, на яких творяться основи ліпшого взаємного порозуміння поміж школярами, як рівнож і поміж вчителями. Після приблизно місячного студіювання в клясі якоїсь групи самі школярі влаштовують якусь програму, представлення свого витвору про певну добу з життя тої групи. Школярі, граючи наприклад ролю переселенців, пояснюють, чому покинули свій край та перебралися сюди. Вони на сцені переживають те, що переживали ті давні, нові американці. Школярі-християни, граючи ролю жидів у представленню, виявляють думки, почування, культуру тої групи населення. Школярі білої раси, опрацювавши разом з нігерськими товаришами і перевівши на сцені програму, що виявляє культурні здобутки нігрів, є більше чутливими до тих кривд, які здибає ця група в щоденному американському життю.

Інші виховники стараються в інших школах переводити подібні пляни для зближення молоді в таких умовах, які найліпше поможуть їм не тільки оцінити культурний доробок інших, але також усвідомити вартість їх власних традицій, народних та родинних звичаїв. Ознакою успіху такого між-групового виховання є зростаюче число „майстерень" („воркшап" при каледжах та університетах в різних частинах країни. В тих „майстернях" вчителі та громадські провідники знаходять допомогу при опрацьованню програми для своїх шкіл та своєї околиці. Шкільні уряди також беруть активну участь в підготовці між-групової програми для шкіл свого міста.

Загальна Рада — ФЛІС.

ПРОПАВШИЙ БЕЗ ВІСТКИ ВЖЕ РІК

Стеф Серж. МІТЧЕЛ ПАКОШ член У. Н. С. від. 335 в Гарвей, Ілл.

Вже рік минув, а жадної відомости ніхто не має про пропавшого Серж. М. Пакош. Родичі пропавшого мають надію і вірять, що їх пропавший син вернеться домів. Тому родичі і члени 335 від. У. Н. С. в Гарвей, Ілл., отсею дорогою запрошують знайомих та все громадянство з доколичних місцевостей на **Богослуження** за пропавшого Стеф. Серж. М. Пакоша, котре відправить о. Павло Дармоць, парох Укр. Прав. Церкви св. Арх. Михаїла при Колюмбії Ев. і 170-тій ул. в Гемонд, Інд., в неділю, 21. жовтня 1945 р. в годині 10-тій рано.

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної та жертвенної участи в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

155) Онуфрій Курко, Гартфорд, Конетикат	$ 100.00
Попередно проголошено	15,450.00
Разом	$15,550.00

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA

P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J.

Вплив еманципації на жінку

Еманципація жінок має добрі і злі сторінки. Вона загострює й так уже велике суперництво в неодній галузі заробітку. Вона забирає неодній родині дбайливу матір і вартівницю родинного життя. Вона приносить самим жінкам нездорове напруження тіла й духа в роках дозрівання, а далі тяжку життєву боротьбу, що її не завжди зносить ніжний жіночий організм. Передовсім еманципація загрожує й обтяжує питому найвищу діяльність жінки і материнство.

Коли приглянемося ближче до змагунок, що добились успіхів, то відкриваємо жалюгідні наслідки поривів, що виснажують жінку. Зникає тілесна й духова питомість жінки. Жінка стає скоріше безполовою людиною або навіть похожою на чоловіка.

Вже давнише чимало лікарів вказувало на шкоди для здоровля, спричинені духовим перенапруженням дорostаючої жінки й професійною працею дозрілої жінки. Мова не тільки про порушення загального самопочування й центральної нервової системи, але також про фізичні аномалії, яких наслідком є знижена відтворча здатність ж і н к и. Згадаймо тільки зівялі фабричні й сільські робітниці, анемічні крамарки, кравчихи, сестри-жалібниці тощо.

Велика частина незаміжніх жінок освічених станів терпить через самотність. Твердість життевої боротьби і потреба бути обереженим при виняві своїх клопотів супроти ближчого гурта друзів доводять модерну людину до самотности. До цього причиняється теж склад нашого суспільного життя, недостача часу підтримувати особисті звязки і боротьба за хліб. З огляду на більшу емоціональність у жінок, більша в них потреба чуттевої спільноти. Тому велика кількість незаміжніх жінок освічених станів не знаходить задовілля тільки в самій професійній праці. Нераз серед їх повної успішної професійної діяльности повстає туга й потреба особистих цінностей. Не вважаючи на різні гальми й нагляд оточення віддають вони тривких або тимчасових еротичних взаємин, щоб витримати наслідки самотности й еротичної стриманости. Іноді ці взаємини бувають складні.

А всеж велика частина незаміжніх жінок, що виконують професійну працю поневолі, живе самотно, без любови. У напрузі всіх сил, в журбі і клопотах остигає чимало із жіночого серця; ніжність перемінюється в твердість й порожнє себелюбство. Життя й життеві здобутки приносять розчарування. Самотність, боязка залежність від моральних і конвенціональних норм випирають еротичний інстинкт і придушують природні почування, сприяючи неврозі (істерія, депресивні стани, тощо).

Не дивлячись на сумні досвіди, що постійно зростають — жіночий світ ладен нести всі тягарі, щоб тільки усунути економічну недолю „надвишкових" жінок і душевні страждання, що виникають із матеріяльних злиднів.

З уваги на крик скрути знедоленої жінки, повинно замовкнути егоїстичне обурення чоловіка: Кожний розсудливий чоловік не тільки не поборюватиме заробітної праці жінки, але ставитисьме до неї з пошаною й сприятиме домаганням поміркованого жіночого руху, хочби розумів матеріяльні шкоди від суперництва. Чоловіки повинні самі дбати, щоб жінки могли поєднати професійну працю з материнством, материнство з наукою і з громадською діяльністю. Крім цього чоловіки повинні допомагати намаганням безмужніх жінок до економічної незалежности від чоловіків і до активної участи в культурнім і суспільнім житті.

Численно нерівномірне відношення між обома полами і наслідком цього скрута жіночого світу це прояви характеристичні для суспільного життя, що з ними треба рахуватися.

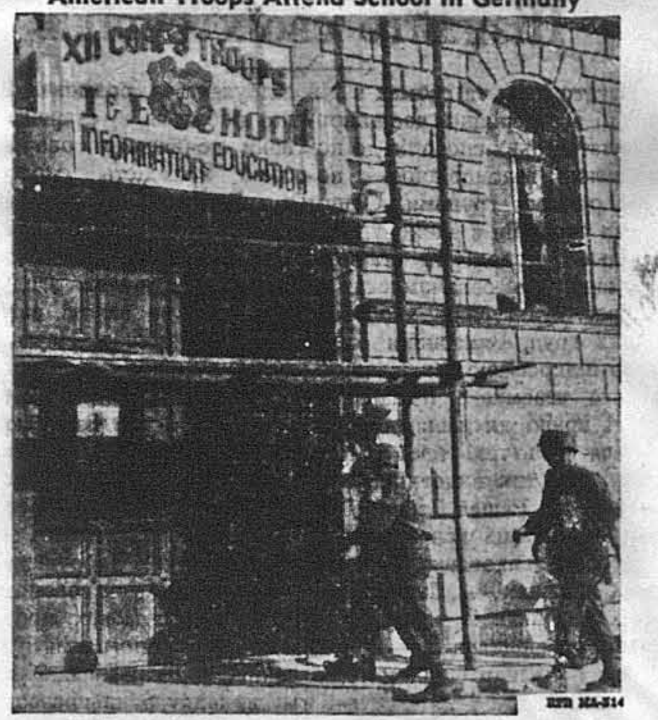
Існує тільки один вихід із скрутного становища жіноцтва, а саме енергійна участь жінок у заробітнім житті. А проте боротьба жінки за існтування, що раніше нищила тільки чоловіка, доведе повільно до зменшення надвишки жінок. Через професійні хороби смертність серед жінок значно підвищиться й наблизиться до чоловічої. Шкідливі в п л и в и заробітного життя важче постигнуть жінку й то однаково чи вона поруч заробітної праці виконуватиме чи не виконуватиме свого природного звання.

Отже жіноча еманципація, — це початок природної направи числово нерівномірного відношення між обома полами.

Ясно, що в такім стані справи всяке протидіяння жіночому рухові нерозумне й без імовірности на успіх.

Хоча в останніх 50 роках, здебільша економічні чинники змінили в деякій мірі уклад суспільства, однак внутрішній, ідеальний образ ролі обидвох полів у суспільстві, що його творить собі більшість людей західно-европейської цивілізації згідний із вижче наведеною схемою. **Д-р Роман Ґоцький.**

American Troops Attend School in Germany

Text books in hand, American soldiers serving as occupation troops enter the school opened for them under the U. S. Army Education Program in Regensberg, Germany. Education and trade training are two of the inducements offered to those who enlist in the Regular Army. Qualified civilians 18 to 34 years of age, inclusive, now can enlist at any U. S. Army Recruiting Station.

ЖАРТИ

Де є добра воля, там і діло.

Колишній президент університету Принстон, у стейті Ню Джерзі, був дуже побожний і щодня рано в університетській каплиці відправляв молитви разом зі студентами. Бувало, що вчасі богослужень він заповідав якісь новинки з університету. Раз приходить студент і просить його оголосити, що професор Карг буде мати свої лекції не в годині 9:30, а в 9 годині точно. Президент оправдується, що вже запізно, бо він проголосив уже новинки. На те каже студент, що професор буде гніватися, як не буде оповістки.

Президент став до богослуження і почав виголошувати молитву. Почав молитися за губернатора стейту Ню Джерзі, за посадника міста, за професорів університету. Саме тоді майнула йому думка, що ще можна заповісти зміну лекції професора Карга, отже додає молитву: „І благослови, Господи, нашого професора Карга, який буде читати лекції французької мови не в годині 9:30, а в годині 9 цього ранку".

ДЛЯ КРАЩОГО ЗАВТРА ЗАТРИМУЙТЕ СВОЇ ВОЄННІ БОНДИ!

ДИВНІ НОВИНИ.

ПІКЕТИ ПРОПУСТИЛИ ДІВЧАТ.

У фільмовій студії Варнер Бродерс в Галивуд страйкуючі робітники пікетували минулого тижня кожну робітню, де явилися до праці фільмові артисти. Через те фірма мусіла застановити працю у всіх студіях, за виїмком танцюристичної, бо там не було пікети. З цього скористав директор і виcлав у понеділок 40 танцюристок на вправи перед виступом у фільмі. На диво, хоч пікети знали, що дівчата пішли до студії, вони не нішли їх пікетувати.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

С. П., Вилкс-Бері, Па. — Пишете, що вичитали в „Свободі" голос розпуки, надісланий від наших братів в Европі. І цілком слушно завважуєте, що якщо люди на таке не відповідають жертвами, то „або не вміють читати, або як уміють, то ніщо собі з цього не роблять". Дораджуєте громаді, щоби піти за прикладом Нортгемптонської невеликої громади і принаймні зібрати стільки, що вона. Кажете, що й у Вас повно одежі, а нема кому тим занятись, зібрати і вислати. Отже відповідь на це така: Треба Вам самим і ще кому, що так думає, взятись за діло й зачати грошеву збірку, чи збірку в одежі. Нарікаянням, хочби воно було від щирого серця, багато не осягнемо. Треба стверджувати лихо, а рівночасно робити, щоб це направити власним, добрим прикладом, за яким певно підуть інші. У Вас не може бути інакше, як в Нортгемптоні, чи інших громадах. Всюди люди однакові. Є між ними добрі й жертволюбиві, є байдужні й неначе мертві. Але як зачнеться добра робота, то підніметься не один і не одна навіть і з байдужних.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Укр. Січ, від. 170, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 21. жовтня, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул., на котрих буде збирання місячних вкладок і полагоджування товариських справ. — І. Грабар(секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 21. жовтня, в годині 2. пополудні, в Укр. Павільоні на Рузвелт Еве. Остерігаємо довгуючих членів, щоби заплатили свою належитість, бо інакше будуть суспендовані. Хворий член має повідомити предсідника або секретаря до 3-го дня. Хворий член мусить мати від дозорців хворих карточку посвідки, що він був хворий і що дозорці його відвиджували. Посвідка лід лікаря не вистарчає. Вступайте в члени У. Н. Союзу. — І. Савчак, предс.; А. Скоципець, кас.; І. Маркович, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Бр. св. Йосафата, від. 217, дає до відома всім своїб членам, що триквартальні збори відбудуться в неділю, 21. жовтня, в годині 2. пополудні точно, в гали парохіяльній. Приявність всіх членів є конечна, бо є важні справи до вирішення. Довгуючих членів взиваємо вирівнати свої залеглости в цім місяці, бо інакше будуть суспендовані, бо дальше так не можна поступати. Не приявний на зборах член підлягає карі згідно з ухвалою. — М. Яцула, предс.; Т. Шурґот, кас.; А Іванів, секр.

СТЕМФОРД, КОНН. — Місячні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350, відбудуться в неділю, 21. жовтня, в годині 3. пополудні, в церковній гали на Ґрінвіч Еве. Просимо всіх членів і членкиць, місцевих і позамісцевих, прийти на означений час, бо є важні справи до полагодження. Також просимо не забувати за нових членів, а приєднувати до Братства і У. Н. Союзу. — В. Карий, предс.; В. Блащук, кас.; І. Михайлишин, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відбудуться в неділю, 21. жовтня, в годині 12. вполудне, в гали парохіяльній. Уряд просить членів дати знати тим членам, котрі не дістають „Свободи". — За уряд: Ю. Гагвоцький, Д. Мушастий, А. Данилюк.

КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

ТАРЗАН, ч. 1265. Успішне пошукування.

У хвилині, коли наступив вибух, Тарзан і Тантор якраз найшлися поза небезпекою.

Коли дощ з вибухових румовищ осів, печерний чоловік змагався терпеливо, щоб звільнитися з узів.

Тимчасом Брекевз і його посіпаки перешукували ліс, щоб упевнитися про смерть Тарзана.

Вони найшли його саме в хвилині, коли мав звільнитися себе.